

Kulturní antropologie PSYb1510

povinný kurz vyučovaný v rámci bakalářského studia psychologie

Garant: PhDr. Roman Hytych, Ph.D. (e-mail: romhyt@gmail.com)

Typ studijního předmětu: povinný

Rozsah předmětu: 4 kredity ETCS

Forma výuky předmětu: 1 přednáška a 1 seminář

Způsob ukončení: zkouška

Základní charakteristika

Cílem předmětu je zprostředkovat studentům úvod do kulturní antropologie (Bock, 1999) se zaměřením na relevantní psychologická témata (duševní nemoc a duševní zdraví, výchova dětí, tělesnost, emoce, identita, smrt) především z pohledu kulturní psychologie (Heine, 2016; Schweder, 2003; Valsiner, 2012). Důraz bude kladen zejména na seznámení se relevantní literaturou k vybraným tématům a schopnost aplikovat antropologickou perspektivu v psychologickém výzkumu i praxi.

Po absolvování předmětu mají být studenti schopni:

- vysvětlit základní pojmy a aplikovat perspektivu antropologického uvažování v psychologickém výzkumu i praxi
- orientovat se v historickém vývoji disciplíny
- aplikovat poznatky kulturní antropologie pro porozumění současným sociokulturním jevům

Forma výuky předmětu:

Přednáška a Seminář. Je požadována aktivní účast na seminářích (75%) a odevzdání čtyř příprav na semináře do odevzdávacího systému. Po termínu odevzdané přípravy nejsou akceptovány (podrobněji viz jednotlivé přípravy na semináře). **Text přípravy na druhý seminář bude bodově ohodnocen (0-2body) a váš výsledek se bude započítávat do závěrečné zkoušky.** Předmět je ukončen písemnou zkouškou.

V průběhu semestru pracují studenti na níže uvedených úkolech. Jejich 100% realizace a odevzdání v určených termínech a uvedeném rozsahu je předpokladem úspěšného ukončení předmětu. **Neodevzdání jakéhokoliv úkolu v požadovaných parametrech nebo neabsolvování písemného testu znamená nesplnění podmínek pro úspěšné ukončení předmětu. V takovém případě je předmět studentovi ukončen hodnocením „-“**

Podrobný sylabus

1. Úvodní přehled: Proč se jako psychologové zajímáme o kulturu? (17/9)

Literatura:

Valsiner, J. (2012). Encounter of Inquisitive minds. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 3-22). Oxford, Oxford University Press.

Heine, S. J. (2016). *Cultural psychology: Third International Student Edition*. New York, W. W. Norton & company. Kapitola 1.

Henrich, J., Heine, S. J., & Norenzayan, A. (2010). Most people are not WEIRD. *Nature*, 466 (7302), 29-29.

Doplňující Literatura:

Arnett, J. J. (2008). The neglected 95%: why American psychology needs to become less American. *American Psychologist*, 63 (7), 602.

Voronov, M., & Singer, J. A. (2002). The myth of individualism-collectivism: A critical review. *The Journal of Social Psychology*, 142(4), 461-480.

Út 8:00–9:30 [P51](#)2. *Krátký přehled historie kulturní antropologie (24/9)***Literatura:**

Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continuity and Change in the Study of Human Action*. (2nd ed.) New York, W.H. Freeman and Company (vybrané kapitoly).

Jagoda, G. (2012) Culture and Psychology: Words and Ideas in History. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 25-42). Oxford, Oxford University Press

Rasmussen, S. J. (2012). Cultural Anthropology. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 96-115). Oxford, Oxford University Press.

Příprava na seminář: Vyplňte formulář připravený v Informačním systému. Termín odevzdání příprav do Odevzdávacího v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **29/9** včetně, pro skupiny III. a IV. **6/10** včetně.

3. *Seminář skupiny I. a II.: Kdo s kým spí? (1/10)*4. *Seminář skupiny III. a IV.: Kdo s kým spí? (8/10)*5. *Kdo jsem a co je pro mne v životě hodnotné? (15/10)***Literatura:**

Heine, S. J. (2016). *Cultural psychology: Third International Student Edition*. New York, W. W . Norton & company. Kapitoly 6 a 12.

Doplňující Literatura:

Baumeister, R. F. (1987). How the self became a problem: A psychological review of historical research. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 163.

Hytych, R., Macek, P. (2010). 2010). Kulturní a historická specifika utváření identity a sebepojetí dospívajících. In P. Macek, J. Širůček, I. Poledňová (Eds.). *Sebepojetí a sebehodnocení v dětství a adolescenci*. (pp. 71-96). Brno, Masarykova univerzita.

Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224.

Schweder, R. A., Much, N. C., Mahapatra, M., Parl, L. (2003). The “Big Three” of Morality and The “Big Three” Explanation of Suffering. In Schweder, R. A. (Ed.) *Why do men Barbecue: Recipes for Cultural Psychology*. (pp. 74-133). Cambridge, Harvard University Press.

Watzlawik, M., Valsiner, J. (2012). The Making of Magic: Cultural Constructions of the Mundane Supernatural. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 783-795). Oxford, Oxford University Press.

Příprava na seminář: Přečtěte si kapitolu „What about Female Genital Mutilation?“ And Why Understanding Culture Matters in Schweder, R. (Ed.). (2003). *Why Do Men Barbecue?* (pp. 168-216) a vypracujte tzv. „position paper“ (3-4 normostrany). Jeho cílem je prezentovat váš názor na téma pojednané v kapitole takovým způsobem, že čtenáře zkusíte validními argumenty přesvědčit o svém názoru. **Je třeba zvážit ty argumenty, které váš názor podporují a kriticky zpracovat argumenty, které jsou s vaším názorem v rozporu.** Je třeba též zvážit, do jaké míry je nabídnuté téma pro vás, jako budoucí psychology relevantní a proč. Vaše argumenty podpořte citací relevantní literatury (alespoň jeden další text).

Váš text bude ohodnocen 0-2 body, které se budou započítávat do výsledku závěrečné zkoušky.

Termín odevzdání příprav do Odevzdávacího v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **20/10** včetně, pro skupiny III. a IV. **27/10** včetně.

6. *Seminář skupiny I. a II.: Jak nakládáme s vlastním tělem? (22/10)*7. *Seminář skupiny III. a IV.: Jak nakládáme s vlastním tělem? (29/10)*

Út 8:00–9:30 [P51](#)8. *Duševní zdraví a duševní nemoc z pohledu kulturní antropologie (5/11)***Literatura:**

Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (kapitola 11)

Heine, S. J. (2016). *Cultural psychology: Third International Student Edition*. New York, W. W. Norton & company. Kapitola: 14

Doplňující Literatura:

Csordas, T. J. (1990). Embodiment as a Paradigm for Anthropology. *Ethos*, 18(1), 5-47.

Harner, M. (1990). *The Way of the Shaman*. San Francisco, HarperOne. (kapitola 2, 3).

Christopher, J. C., & Hickinbottom, S. (2008). Positive psychology, ethnocentrism, and the disguised ideology of individualism. *Theory & Psychology*, 18(5), 563-589.

Palán, A. (2018). *Raději zešít v divočině: Setkání s šumavskými samotáři*. Praha, Prostor.

Scull, A. (2019). *Šílenství a civilizace: Kulturní historie duševních chorob od bible po Freuda a od blázince k moderní medicíně*. Praha, Academia.

Vogt-Kunovitz, B. (2013). *Tovil: Léčebný rituál jako psychoterapie*. Praha: Maitrea. (kapitola IV, kapitola IX, s.141-159)

Tseng, W. S. (1999). Culture and psychotherapy: Review and practical guidelines. *Transcultural psychiatry*, 36(2), 131-179.

Příprava na seminář: Vyplňte formulář připravený v Informačním systému. Termín odevzdání příprav do Odevzdáárny v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **10/11** včetně, pro skupiny III. a IV. **17/11** včetně.

9. *Seminář skupiny I. a II.: Co mne napadne, když se řekne smrt - focus group (12/11)*10. *Seminář skupiny III. a IV.: Co mne napadne, když se řekne smrt - focus group (19/11)*11. *Smrt a umírání v odlišných kulturních kontextech (26/11)***Literatura:**

Hytych, R (2008). *Smrt a nesmrtelnost: Sociální reprezentace smrti*. Praha: Triton. (kapitola 9 a 11) nebo

Hytych, R. (2010). Sociální reprezentace smrti v České republice a na Srí Lance. *Nepublikovaná disertační práce*. Brno, Masarykova univerzita. (kapitoly 4-6).

Kracke, W. H. (2010) Kagwahiv Mourning I., II. In LeVine, R. A. (Ed.) *Psychological Anthropology: A Reader on Self in Culture*. John Wiley & Sons. (pp.154-173).

Yamada, Y., & Kato, Y. (2006). Images of circular time and spiral repetition: The generative life cycle model. *Culture & Psychology*, 12(2), 143-160.

Příprava na seminář: Přečtěte si kapitulu „*Výměna darů a povinnost oplácet je*“ in Mauss, M. (1999). *Esej o daru, podobě a důvodech směny v archaických společnostech* (pp. 17-35) a vypracujte esej (2700-3600 znaků). Cílem eseje je srovnat vaši osobní zkušenost s tématem daru a obdarování s perspektivou pojednanou v kapitole. Kontextem pro porovnání je aplikace tématu daru a obdarování v té oblasti psychologie, ve které byste si v budoucnu přáli pracovat.

Termín odevzdání příprav do Odevzdáárny v Informačním systému je pro skupiny I. a II. **1/12** včetně, pro skupiny III. a IV. **8/12** včetně.

12. *Seminář skupiny I. a II.: Obdarování (3/12)*13. *Seminář skupiny III. a IV.: Obdarování (10/12)***Literatura pro přípravu na zkoušku:**

1. Bock, P.K. (1999). *Rethinking Psychological Anthropology: Continue and Change in the Study of Human Action*. (2nd ed.) New York: W.H. Freeman and Company.

Út 8:00–9:30 [P51](#)

vybrané kapitoly: 2-3, 5, 8, 11;

2. Heine, S. J. (2016). *Cultural psychology: Third International Student Edition*. New York, W. W . Norton & company. Vybrané kapitoly: 1, 6, 12, 14
3. Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. Oxford, Oxford University Press. vybrané kapitoly:
 - a) Valsiner, J. (2012). Encounter of Inquisitive minds. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 3-22). Oxford, Oxford University Press.
 - b) Jagoda, G. (2012) Culture and Psychology: Words and Ideas in History. In Valsiner, J. (Ed.). *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*. (pp. 25-42). Oxford, Oxford University Press.
4. prezentace z přednášek a seminářů (témata zpracovaná v přípravách na jednotlivé semináře)

Podklad pro hodnocení

1. Odevzdání příprav na semináře (100%), 75% účast na seminářích znamená možnost zapsat se na zkoušku	
2. Hodnocená příprava na ii. seminář	0-2 body
3. Test	0-22 bodů
Celkové hodnocení	A(22-21), B (20-19), C (18-17), D (16-15), E (14-13), F (12-0)